

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนา รูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางนานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) โดยการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นพัฒนา รูปแบบและกลยุทธ์ระดับต่างๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์
2. วิเคราะห์บริบทของการศึกษานานาชาติในประเทศ ศักยภาพของประเทศไทย และบทบาทความเป็นผู้นำในการเป็น การศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. เพื่อพัฒนา รูปแบบและกลยุทธ์ในการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย

1. เจ้าหน้าที่สถานทูตในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประจำประเทศไทย 9 ท่านที่ตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ
2. ผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทและศักยภาพของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค 12 ท่าน
3. กลุ่มผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบและกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 63 ท่าน
4. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

วิธีการดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการดำเนินการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สถานทูตของประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซียประจำประเทศไทย ผู้บริหารองค์การการท่องเที่ยวของสิงคโปร์ประจำประเทศไทย และการส่งแบบสอบถามไปยังสถานทูต 9 แห่งประจำประเทศไทย และนำผลที่ได้มาประมวลผลเขียนรายงานเชิงบรรยายเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์บริบท ศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ด้วยเทคนิคตรวจสอบสภาพแวดล้อม และใช้ 5 Forces Model ของ Porter และวิเคราะห์ศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 ท่าน และใช้ Diamond Model ของ Porter

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้นำผลของการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 และ 2 มากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ และกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อสร้างแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 63 คน และได้นำผลมาประมวลหาค่าสถิติและเขียนรายงานเชิงบรรยาย โดยพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยได้จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) จำนวน 20 ท่าน ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบและกลยุทธ์สรุปความเป็นได้ ความเหมาะสมและผลกระทบ

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลสรุปการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงรูปแบบและกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" (The Development of Model and Strategies to promote Thailand as a Regional Education Hub in Southeast Asia) ผู้วิจัยได้แบ่งการสรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษารูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บริบทของการศึกษานานาชาติในประเทศไทย ศักยภาพของประเทศไทย และบทบาทความเป็นผู้นำในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์ในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษารูปแบบการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

จากการวิเคราะห์เอกสาร รายงานวิจัย การส่งแบบสำรวจไปยังสถานทูตต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประจำประเทศไทย และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สถานทูตบางส่วน ผู้วิจัยพบว่าการส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปรากฏว่าประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซียมีความโดดเด่นมากที่สุดในบรรดาประเทศอื่นๆ และมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติมากที่สุด ได้แก่ ประมาณ 50,000 คนในแต่ละประเทศ โดยสามารถสรุปรูปแบบในสองประเทศดังกล่าวได้ดังต่อไปนี้

1. นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมให้ประเทศเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยในประเทศสิงคโปร์ เรียกว่า "Global School House" ภายใต้การผลักดันของคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ และการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวสิงคโปร์ นอกจากนี้รัฐบาลได้มอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก เช่น มหาวิทยาลัย MIT และมหาวิทยาลัย Harvard จากสหรัฐอเมริกา และสถาบัน INSEAD จากฝรั่งเศสให้มาเปิดสาขาในประเทศสิงคโปร์

รัฐบาลมาเลเซียเช่นเดียวกัน มีนโยบายด้านการเป็นศูนย์กลางการศึกษา นานาชาติ ภายใต้วิสัยทัศน์ 2020 และได้มีการส่งเสริมให้มีการเปิดมหาวิทยาลัยเอกชน และ มหาวิทยาลัยจากต่างประเทศมาเปิดสาขาในประเทศมาเลเซีย

รัฐบาลทั้งสองประเทศได้มีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ เช่น การที่ มหาวิทยาลัยต่างชาติถือกรรมสิทธิ์ที่ดินได้ในสิงคโปร์ เช่น มหาวิทยาลัย New South Wales ของ ออสเตรเลีย และการให้ปริญญาต่างประเทศโดยไม่ต้องเดินทางไปประเทศนั้นๆ เพื่อสนับสนุน ให้มหาวิทยาลัยต่างชาติมาเปิดการเรียนการสอนในประเทศของตน

ในประเทศมาเลเซียนั้น รัฐบาลมีการยกเว้นภาษีให้บริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจ ด้านการศึกษา รัฐบาลสิงคโปร์มีการให้บริษัทเอกชนกู้เงินในระยะสั้นเพื่อดำเนินกิจการด้านการ เปิดสถาบันการศึกษา

2. ประเทศทั้งสองมีระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการขยายเครือข่ายด้านการศึกษา โดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์ จัดว่ามีระบบสารสนเทศอยู่ในอันดับ 1 ของโลก (Singapore One Multi-Media Super Corridor) ทั้งสองประเทศมีเว็บไซต์ระดับชาติ เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรนานาชาติของตน ได้แก่ www.singaporeedu.gov.sg และ www.studymalasia.com

3. ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียมีหน่วยงานเฉพาะที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการศึกษานานาชาติทั้งในและต่างประเทศ สิงคโปร์อาศัยองค์การการท่องเที่ยวสิงคโปร์ ซึ่งมีสาขาทั่วโลกในการทำประชาสัมพันธ์และการตลาด โดยเน้นการบริการนักศึกษาแบบครบวงจร (one-stop service) ในขณะที่ประเทศมาเลเซียมีหน่วยงานส่งเสริมการศึกษามาเลเซีย (Malaysia Education Promotion Center) ในประเทศเป้าหมายต่างๆ ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และอินโดนีเซีย

4. รัฐบาลสิงคโปร์ และมาเลเซียให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชน โดยเฉพาะด้านการสร้างความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำใน ต่างประเทศ และอนุญาตให้มหาวิทยาลัยของประเทศให้ปริญญาของมหาวิทยาลัยต่างชาติได้ ประเทศสิงคโปร์มีการให้รางวัลด้านคุณภาพด้านการบริหารจัดการ (Singapore Quality Class) แก่มหาวิทยาลัยที่มีผลงานด้านวิชาการ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยเอกชนยังได้รับเงินอุดหนุนให้เข้าระบบประกันคุณภาพของรัฐบาลด้วย

5. ประเทศทั้งสองมีกลยุทธ์การดึงนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะ ประเทศสิงคโปร์มีเงินทุนกู้ยืมให้นักศึกษาต่างชาติ และการบริการแบบครบวงจรตั้งแต่การรับสมัคร หน้าที่เรียนและที่พัก ทั้งสองประเทศอนุญาตให้นักศึกษาต่างชาติทำงานได้ระหว่างเรียน และมีการ จัดหางานให้เมื่อจบการศึกษาด้วย

จึงสรุปได้ว่ารัฐบาลประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียให้การสนับสนุนสถาบันการศึกษา ทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งแก้ไขปรับปรุงระเบียบ เพื่อผลักดันการ เป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้สำเร็จในระดับหนึ่ง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บริบทของการศึกษานานาชาติในประเทศไทย

การศึกษานานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในปี พ.ศ. 2549 มีการเปิดหลักสูตรนานาชาติเป็นจำนวนมากถึง 720 หลักสูตร หากเทียบกับปี พ.ศ. 2544 ซึ่งมีเพียง 387 หลักสูตร มีมหาวิทยาลัยนานาชาติที่เป็นของคนไทยและต่างประเทศรวม 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเอเชียน มหาวิทยาลัยนานาชาติชินวัตร มหาวิทยาลัยเว็สเตอร์ จาก สหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยแอสตมฟอร์ด จากมาเลเซีย และมหาวิทยาลัยสวินเบิร์น จากประเทศ ออสเตรเลีย จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2540-2546 เพิ่มขึ้นโดยรวม เป็นร้อยละ 13 เป็นจำนวน 5,601 คน จาก 72 ประเทศ เมื่อเทียบกับจำนวนในปี พ.ศ. 2544 มีเพียงครึ่งเดียว คือ 2,500 คน

ในปี พ.ศ. 2548 นักศึกษาที่มาศึกษาต่อในประเทศไทยเรียงตามเชื้อชาติ 5 ลำดับแรก ได้แก่ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน 1,615 คน (ร้อยละ 28.83) สหภาพพม่า 489 คน (ร้อยละ 8.73) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 436 (ร้อยละ 7.78) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม 409 คน (ร้อยละ 7.32) และญี่ปุ่น 307 คน (5.48)

สาขาวิชาที่มีนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษามากที่สุด เรียงตามลำดับ 5 ลำดับแรก คือ บริหารธุรกิจ 279 คน (ร้อยละ 4.98) การตลาด 267 คน (ร้อยละ 4.76) ภาษาไทย 214 คน (ร้อยละ 3.82) ภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจ 159 คน (ร้อยละ 2.83) และ ธุรกิจ 134 คน (ร้อยละ 2.39)

สถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติมากที่สุด เรียงลำดับ 5 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ 2,248 คน (ร้อยละ 40.13) มหาวิทยาลัยมหิดล 470 คน (ร้อยละ 8.49) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 243 คน (ร้อยละ 4.33) มหาวิทยาลัยเว็สเตอร์ 217 คน (ร้อยละ 3.87) และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 179 คน (ร้อยละ 3.19)

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน เพื่อตรวจสอบโอกาสและอุปสรรค จุด แข็งและจุดอ่อน ที่จะส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้แรงผลักดัน 5 ประการ (5 Forces Model) ของ Porter และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 ท่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านโอกาส

ประเทศไทยมีทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่ได้เปรียบ มีสังคมประชาธิปไตย มีความมั่นคงทางการเมือง และเศรษฐกิจในระดับค่อนข้างดี มีสังคมที่น่าอยู่และผู้คนมีมิตรไมตรีที่ดี มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีค่าครองชีพที่ต่ำและมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม

ด้านอุปสรรค

การแข่งขันด้านการศึกษานานาชาติอยู่ในระดับสูงทั้งจากนอกประเทศ เช่น สิงคโปร์ และมาเลเซีย และในประเทศ สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนในประเทศไทย เปิดหลักสูตรนานาชาติมากขึ้นและแข่งขันกันเองโดยเฉพาะด้านราคา นอกจากนี้ยังขาดความร่วมมือกันอย่างจริงจังทางด้านวิชาการกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก รัฐบาลเองไม่ส่งเสริมการศึกษานานาชาติอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง โดยเฉพาะกฎระเบียบไม่เอื้อต่อการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีข้อจำกัดทางด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ปัญหาความไม่สงบทางสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และปัญหาอาชญากรรมทำให้นักศึกษาและคณาจารย์ต่างชาติไม่กล้าเข้ามาทำนักในประเทศไทย

จุดแข็ง

สถาบันอุดมศึกษาไทยมีการเปิดหลักสูตรนานาชาติจำนวนมาก กระจายในทุกภูมิภาคของประเทศ คณาจารย์มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ เช่น ด้านการแพทย์เขตร้อน เกษตรกรรมเขตร้อน ภูมิปัญญาไทย อาหารไทย สมุนไพร และโรงแรม ค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายในประเทศไทยมีราคาเหมาะสมเมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย

จุดอ่อน

หลักสูตรนานาชาติบางหลักสูตรยังไม่ได้มาตรฐานเท่ากันในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ขาดความร่วมมือกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและภาคอุตสาหกรรม การจัดการศึกษานานาชาติในสถาบันและระหว่างสถาบันขาดทิศทางและเอกภาพ เนื่องจากขาดการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะขาดหน่วยงานที่ส่งเสริมด้านการตลาดเชิงรุก โดยเฉพาะในต่างประเทศ นอกจากนี้สถาบันการศึกษาไทยมีข้อจำกัดด้านการลงทุนในการจัดการศึกษา อุปกรณ์ และเครื่องมือวิจัย ทำให้นักศึกษาต่างชาติในประเทศยังมีจำนวนน้อย

สรุปศักยภาพและบทบาทความเป็นผู้นำของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากการวิเคราะห์ศักยภาพโดยใช้ Diamond Model ของ Porter และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 ท่าน พบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในระดับหนึ่ง เพื่อเพิ่มศักยภาพดังกล่าวประเทศไทยมีบทบาทความเป็นผู้นำด้านการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การเสริมสร้างชื่อเสียง (branding) และการยอมรับในระดับสากล เช่น การติดอันดับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก (World university ranking) ด้วยผลงานวิจัยและนวัตกรรม
2. การส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันชั้นนำของโลก เหมือนในประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย โดยการร่วมกันเปิดหลักสูตรในประเทศ และเปิดโอกาสให้นักศึกษาไทยไปหาประสบการณ์และฝึกงานในต่างประเทศด้วย
3. การพัฒนาตลาดเฉพาะ (niche market) ให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศ ในด้านองค์ความรู้ประเทศไทยมีความเชี่ยวชาญ เช่น พุทธศาสนา ภูมิปัญญาไทย สมุนไพร และแพทย์แผนโบราณ เป็นต้น โดยใช้กลไกของรัฐในต่างประเทศ เช่น สถานกงสุล สถานทูต ตัวแทนการค้า และผ่านสื่อระบบ IT ของรัฐ ในด้านการประชาสัมพันธ์
4. การส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้การสนับสนุนอย่างจริงจังจากรัฐด้านการจัดการศึกษานานาชาติ การอำนวยความสะดวกให้แก่สถาบันเอกชนในการขอใบอนุญาต การลดหย่อนภาษีโรงเรียน การให้ทุนกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
5. การตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อผลักดันการศึกษานานาชาติ โดยทำการตลาดเชิงรุกในประเทศเป้าหมาย การให้บริการนักศึกษาต่างชาติแบบครบวงจร และการจัดฐานข้อมูลทางการศึกษานานาชาติสามารถเชื่อมโยงทั้งในและต่างประเทศได้ ตลอดจนการพัฒนาเว็บไซต์รวมให้สถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน
6. การพัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัยและองค์ความรู้ใหม่ โดยการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยแก่สถาบันการศึกษา และร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม พัฒนานวัตกรรมใหม่ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อรองรับนักศึกษาและคณาจารย์ต่างประเทศที่จะเข้ามาพำนักในประเทศไทย

ส่วนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์ในการพัฒนาให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากการศึกษาวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมปัจจุบัน ศักยภาพของประเทศไทย และบทบาท
ความเป็นผู้นำในการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ
นำมาประมวลผลรวมกันด้วยการบูรณาการเนื้อหาส่วนต่างๆ มาเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ
วัตถุประสงค์ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) ด้านอุดมศึกษาของประเทศไทย คือ การเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Regional Education Hub in Southeast Asia / GMS) ภายใน 5 ปี

พันธกิจ (Mission)

1. เพื่อสร้างหลักสูตรนานาชาติให้ได้มาตรฐานสากล (standard curriculum)
2. สร้างผลงานวิจัย นวัตกรรมทางการเรียนการสอนในภูมิภาค
3. สร้างความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันทั้งในและต่างประเทศ (academic alliance)
4. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาติและความเข้าใจวัฒนธรรมต่างชาติ (cultural exchange and understanding)
5. สร้างเครือข่ายทางการศึกษานานาชาติ (educational consortium)
6. ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางข้อมูลทางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค

เป้าหมายของการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Objective)

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีสมรรถภาพสากล (global competence) และมีโลกทัศน์กว้างไกล
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรนานาชาติ (international curriculum) และมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
3. เพื่อพัฒนางานวิจัยและงานวิชาการสู่สากล (research and academic works)
4. เพื่อสร้างความเป็นนานาชาติให้แก่มหาวิทยาลัยในประเทศ (internationalization)

5. เพื่อดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้เข้ามาศึกษาในประเทศไทยมากขึ้น เป็นการสร้างรายได้เข้าประเทศ (recruitment)
6. เพื่อดึงดูดนักวิชาการ และนักวิจัยต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น (international faculty and researchers)

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ดังกล่าว รูปแบบการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ด้านด้วยกัน ได้แก่

1. องค์ประกอบของ P.I.L.L.A.R. Model 6 ด้าน
2. กลยุทธ์ 4 ระดับ

1. องค์ประกอบของ P.I.L.L.A.R. Model ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ด้านนโยบาย (policy) หมายถึง นโยบายด้านการเมือง กฎหมาย และ การศึกษานานาชาติใน ภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ และการสร้างแผนพัฒนาระยะยาว และระยะสั้น เพื่อส่งเสริมนโยบายดังกล่าว

1.2 ด้านเทคโนโลยีระบบสารสนเทศ (IT) การสร้างระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อรองรับการติดต่อและสร้างเครือข่าย ทั้งในและต่างประเทศ การแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลต่างๆ รวมทั้ง การสร้างระบบ E-learning

1.3 ด้านบทบาทหลัก (Leading Roles) หมายถึงผู้มีหน้าที่และบทบาทหลักในการ ส่งเสริมการศึกษานานาชาติ ได้แก่ รัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานเฉพาะที่มี ประสิทธิภาพในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ

1.4 ด้านกฎหมาย (Legislation) การปรับปรุงกฎหมายระเบียบต่างๆ ของรัฐบาล เพื่อ รองรับการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาค

1.5 ด้านการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน (Allocation of Finances) การที่รัฐบาล จัดงบประมาณหรือจัดกองทุนสนับสนุนการพัฒนาการศึกษานานาชาติ ให้มหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชนทั้ง ด้านการวิจัยวิชาการและการตลาด

1.6 ด้านทรัพยากร (Resources) การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เช่นหน่วยงานของรัฐ และบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านกลยุทธ์หลัก

กลยุทธ์หลักซึ่งใช้ P.I.L.L.A.R. Model มาเป็นตัวกำหนด แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ กลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับแผน และกลยุทธ์ระดับโครงการ และกลยุทธ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ได้แก่

กลยุทธ์ระดับองค์กร

1. ปรับปรุงนโยบายและทิศทาง
2. ปรับปรุงระบบสารสนเทศ
3. กำหนดผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันนโยบาย
4. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้เอื้อต่อการดำเนินงาน
5. สนับสนุนด้านเงินอุดหนุนและทุนต่างๆ
6. สนับสนุนด้านทรัพยากรและบุคลากร

กลยุทธ์ระดับแผน

1. ปรับปรุงนโยบายและทิศทาง
 - 1.1 ปรับทิศทางและเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติให้ชัดเจนโดยตั้งเป้าในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ในระยะแรก
 - 1.2 ประสานงานอย่างจริงจังกับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
 - 1.3 เร่งให้ความร่วมมือทางด้านวิชาการเชิงรุกกับประเทศในกลุ่ม GMS
 - 1.4 เร่งควบคุมและรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
 - 1.5 เร่งพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นสากล
 - 1.6 เร่งส่งเสริมการวิจัยร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชน
 - 1.7 เร่งสร้างความร่วมมือทางด้านวิชาการกับสถาบันและองค์กรในต่างประเทศ
 - 1.8 สนับสนุนการตั้งศูนย์อาณานิเทศศึกษาในประเทศไทย
2. ปรับปรุงระบบสารสนเทศ
 - 2.1 เร่งปรับปรุงระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์สื่อสารภายในประเทศ
 - 2.2 เร่งปรับปรุงห้องสมุด โดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย
 - 2.3 เร่งพัฒนาระบบ E-Learning และ Virtual University
3. กำหนดผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันนโยบาย
 - 3.1 เร่งพัฒนากลไกการตลาด และการประชาสัมพันธ์เชิงรุก
 - 3.2 เร่งการสำรวจและวิจัยอุปสงค์ของตลาดโลกด้านการศึกษานานาชาติและสร้าง

- 3.3 เร่งการวิจัยตลาดเป้าหมายและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 3.4 ให้ทุนการศึกษาแก่ประเทศยากจนให้เรียนในประเทศไทย
- 3.5 ให้บริการครบวงจร (One Stop Service) ด้านการศึกษานานาชาติ
4. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบให้เอื้อต่อการดำเนินงาน
 - 4.1 เร่งปรับปรุงระเบียบการโอนหน่วยงาน ระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ
 - 4.2 ลดหรือยกเว้นภาษีการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา
5. สนับสนุนด้านเงินอุดหนุนและทุนต่างๆ
 - 5.1 จัดสรรเงินทุนวิจัยให้สถาบันการศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมและผลงานทางวิชาการระดับนานาชาติ
 - 5.2 สนับสนุนการรวมตัวเป็นเครือข่ายทางการศึกษานานาชาติ (consortium)
6. สนับสนุนด้านทรัพยากรและบุคลากร
 - 6.1 คัดสรรบุคลากรมืออาชีพบริหารหน่วยงาน ส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (SITA)
 - 6.2 การสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรร่วมกันด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์
 - 6.3 แต่งตั้งตัวแทนของรัฐบาล (authorized agent) ในต่างประเทศ
 - 6.4 พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษ
 - 6.5 ส่งเสริมการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้ด้านอุดมศึกษานานาชาติ
 - 6.6 อำนวยความสะดวกด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการจัดหาใบอนุญาตการทำงาน และที่พัก อาศัยให้คณาจารย์และนักศึกษาต่างชาติ

กลยุทธ์ระดับโครงการ

1. ด้านการปรับปรุงนโยบายของรัฐและกระทรวงศึกษาธิการ
 - 1.1 จัดตั้งคณะกรรมการพิเศษเพื่อดูแลและให้คำปรึกษานโยบายดังกล่าว ประกอบด้วยคณะกรรมการภายในรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
 - 1.2 จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อเป็นตัวกลางทำหน้าที่ประสานงานเพื่อความคล่องตัว
 - 1.3 โครงการความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทาง วิชาการ (Academic Exchange Programs) ในประเทศในกลุ่ม GMS
 - 1.4 โครงการความร่วมมือด้านการรับรองมาตรฐานทางการศึกษากับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดย สมศ. ประเมินคุณภาพการศึกษานานาชาติอย่างใกล้ชิดให้ได้มาตรฐานสากล

1.5 โครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นสากลโดยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้มหาวิทยาลัยต่างๆ

1.6 โครงการสนับสนุนการวิจัยระดับชาติ โดยหน่วยงานของรัฐและเอกชน

1.7 โครงการเยี่ยมชมและแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศแบบมีจุดมุ่งหมายและการติดตามอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

1.8 โครงการจัดตั้งศูนย์อาณานิคมศึกษา โดยในมหาวิทยาลัยในแต่ละภาคเป็นแกนนำ

2. ด้านการปรับปรุงระบบสารสนเทศ

2.1 โครงการเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วของระบบอินเทอร์เน็ตในมหาวิทยาลัยทั้งรัฐและเอกชน

2.2 โครงการจัดตั้งห้องสมุดนานาชาติและห้องสมุด Digital

2.3 โครงการพัฒนาระบบ E-Learning และสร้าง Virtual University โดยร่วมมือกับกระทรวง ICT

กลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติ

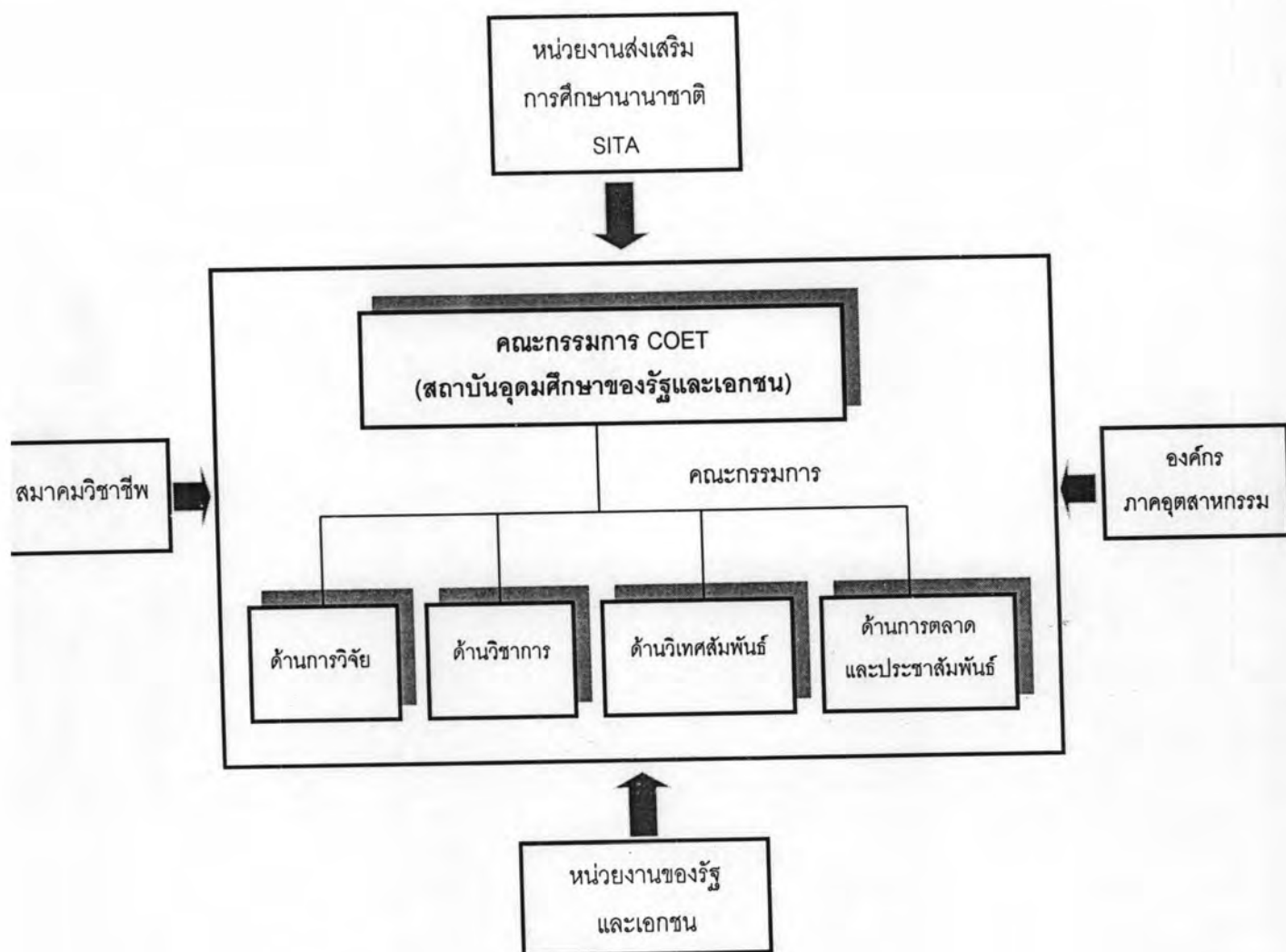
กลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติมี 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ ระดับรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับหน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ

1. ระดับรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ

รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการควรปรับทิศทางและเป้าหมายของนโยบายดังกล่าวให้ชัดเจน โดยในระยะแรกมุ่งที่ประเทศเพื่อนบ้านในอนุภาครวมแม่น้ำโขง และควรเร่งให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศเหล่านั้น นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยไทยทำ ความตกลงร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำ หรือองค์กรชั้นนำในต่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนทาง วิชาการและคณาจารย์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากล และปรับกฎหมาย และระเบียบ ต่างๆ ที่จะเอื้อด้านการจัดการการศึกษานานาชาติ

2. ระดับสถาบันอุดมศึกษา

ความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย (Consortium of International Education Thailand: COET) จะสามารถขับเคลื่อนและผลักดัน กิจกรรมทางวิชาการต่างๆ ได้ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและภาคอุตสาหกรรม เพื่อพัฒนา ผลงานวิจัย การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และการแบ่งปันทรัพยากร โดยความร่วมมือแบ่งเป็นด้าน ต่างๆ ได้แก่ ด้านการวิจัย ด้านวิชาการ การจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการพัฒนาความ ร่วมมือกับต่างประเทศ และด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 12: โครงสร้างความร่วมมือของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติแห่งประเทศไทย (Structure of Consortium of International Education Thailand: COET)

3. หน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA)

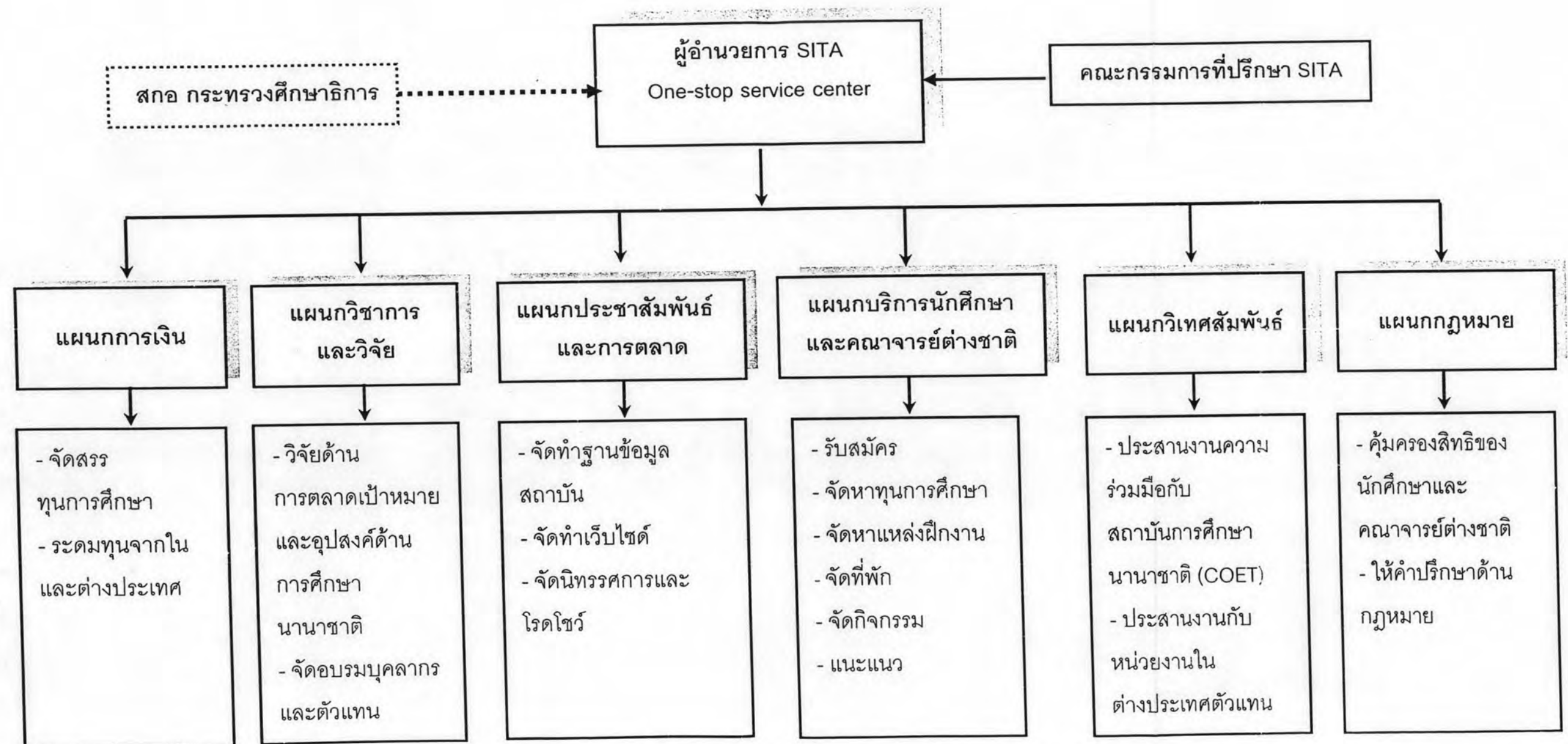
หน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ เป็นหน่วยงานอิสระไม่มุ่งหวังกำไรที่ให้บริการแบบครบวงจร (one-stop service) ให้นักศึกษาและคณาจารย์ต่างชาติ และทำหน้าที่ประสานงานการดำเนินการและกิจกรรมของ COET โดยทำหน้าที่หลัก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และการตลาดในไทยและต่างประเทศ ตลอดจนทำการวิจัยตลาดและอุปสงค์ของกลุ่มเป้าหมาย การจัดทำเว็บไซต์รวมของสถาบันการศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทยในหลายภาษา นอกจากนี้ SITA ยังควรแสวงหาแหล่งเงินสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อสามารถเลี้ยงตัวเองได้ เช่น การเก็บค่าสมาชิกจากสถาบันอุดมศึกษา และการเก็บค่านายหน้า (commission) จากการจัดหา

นักศึกษาต่างชาติและการจัดอบรมด้านต่างๆ อาทิเช่น ด้านการตลาด ด้านภาษา และวัฒนธรรม เป็นต้น

เพื่อให้การทำงานของ SITA มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหน้าที่หลักของ SITA ได้แก่ การพัฒนากลไกด้านการตลาดและการทำการประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้านการศึกษานานาชาติ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน การเปิดสำนักงานตัวแทนในประเทศเป้าหมาย เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐสังคมนิยมสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และแต่งตั้งตัวแทน (authorized agent) ในประเทศเป้าหมายที่ยังไม่มีสำนักงาน SITA

ในด้านการดำเนินงานโดยเฉพาะในระยะแรกรัฐบาลควรให้งบประมาณสนับสนุนและบุคลากรเพื่อให้ SITA ทำงานได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ทั้งภาคเอกชนและภาคอุตสาหกรรมควรเข้ามามีบทบาทส่งเสริมการทำงานของ SITA เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับ SITA ในการสร้างเครือข่ายทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้ SITA ดำเนินการได้อย่างครบวงจรให้กับ SITA ควรมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 13 : โครงสร้าง หน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA)

เมื่อนำองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ด้านมาบูรณาการแล้ว จะได้ภาพรวมดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 14 : ภาพรวมรูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่าประเทศไทยมีศักยภาพในระดับหนึ่งที่จะเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ความต้องการเรียนหลักสูตรนานาชาติมีมากขึ้นในภูมิภาค มีนักศึกษาโดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเดินทางเพื่อไปศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศถึง 5.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2548 (IDP, 2005) สถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งของรัฐและเอกชนมีความตื่นตัวในการจัดหลักสูตรนานาชาติมากขึ้นในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2549 มีหลักสูตรนานาชาติถึง 720 หลักสูตรเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2544 ซึ่งมีเพียง 387 หลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549)

แต่ในขณะเดียวกันการส่งเสริมการศึกษานานาชาติในระดับรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และระดับสถาบันไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งดูได้จากตัวเลขนักศึกษาต่างชาติที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2548 มีเพียง 5,601 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจากทวีปเอเชีย มีชาวอเมริกันเพียง 290 คน (5.17%) เมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ซึ่งมีนักศึกษาต่างชาติมากกว่า 50,000 คน (กระทรวงศึกษาธิการ สิงคโปร์ และมาเลเซีย, 2006) ในแต่ละประเทศ เนื่องจากประเทศไทยขาดเอกภาพในการผลักดันการศึกษานานาชาติ ขาดนโยบาย และทิศทางที่ชัดเจน ตลอดจนงบประมาณสนับสนุน นอกจากนี้มีอุปสรรคที่ทำให้นักศึกษาหรือคณาจารย์ต่างชาติไม่นิยมเข้ามาในประเทศไทย ได้แก่ ภาพลักษณ์ของประเทศ ด้านความไม่ปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน กฎระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น การขอวีซ่า หรือใบอนุญาตการทำงาน และการที่คนไทยไม่มีทักษะด้านภาษาอังกฤษเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์ ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ และประเทศมาเลเซียซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองรองจากภาษามลายู ฉะนั้นในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย ควรเน้นการยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในทุกระดับของการศึกษา โดยเฉพาะด้านทักษะการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ ได้แก่ การพูดและการฟัง ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนของคนไทย ควรมีการรณรงค์ให้คนไทยทุกระดับสนใจการเรียนภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะคณาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานานาชาติ รวมถึงกลุ่มของผู้ประกอบการอาชีพในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดี

ในด้านการดึงดูดนักศึกษาและคณาจารย์ต่างประเทศ ที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นตรงกันว่าควรให้การบริการแบบครบวงจรโดยหน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (SITA) ได้แก่ การให้คำปรึกษาด้านการศึกษาของสถาบันทั้งของรัฐและเอกชนในประเทศไทย การรับสมัคร การ

จัดหาที่พัก การหาทุนการศึกษา การจัดหางานและการให้คำปรึกษาทั่วไปด้านความเป็นอยู่ในต่างประเทศควรอาศัยกลไกของรัฐทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์การศึกษานานาชาติ เช่น สถานทูตและสถานกงสุล และควรให้มีการเปิดสาขาของ SITA ในต่างประเทศเป้าหมาย เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นต้น ซึ่งกลยุทธ์นี้ประเทศสิงคโปร์โดยองค์การท่องเที่ยวสิงคโปร์ และประเทศมาเลเซียโดยหน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติของประเทศมาเลเซียประสบความสำเร็จมาแล้วในการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในประเทศของตน (Bahrin, 2005)

ปัญหาที่พบอีกประการ คือ การที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการแข่งขันกันเอง โดยเฉพาะด้านราคา การประสานสัมพันธ์ โดยเฉพาะในต่างประเทศมักจะอยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำ นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบด้านการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ) และกรมส่งเสริมการส่งออก ขาดการประสานงานอย่างจริงจัง และขาดแผนกลยุทธ์ในเชิงรุกที่เหมาะสม

การรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และหน่วยงานของรัฐและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยการรวมตัวในรูปแบบความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติ (consortium) น่าจะเป็นการแก้ปัญหาที่ดี เพราะเป็นการรวมตัวผนึกกำลังทั้งด้านวิชาการ ด้านทรัพยากร ด้านประสานสัมพันธ์และการตลาด และการสร้างเครือข่ายในต่างประเทศ โดยอาศัยองค์การต่างประเทศที่ประจำอยู่ในประเทศไทย เช่น มูลนิธิไทย-อเมริกัน Fulbright องค์การ UNESCO สถาบัน Keenan หรือธนาคารโลก เป็นต้น

ความร่วมมือของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติแห่งประเทศไทย (COET) จะมีบทบาทสำคัญในการแสวงหาความร่วมมือทางวิชาการในต่างประเทศ โดยเฉพาะการสร้างชื่อเสียง (branding) ของประเทศไทยด้านการศึกษานานาชาติ เนื่องจากประเทศไทยมีชื่อเสียงโด่งดังในด้านการท่องเที่ยวเสียเป็นส่วนใหญ่ (บัญชา แสงหิรัญ, 2549)

แต่การรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษาในลักษณะดังกล่าวอาจจะต้องใช้เวลา เนื่องจากไม่เคยมีมาก่อนในประเทศไทยและจะต้องอาศัยการสนับสนุนของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ โดยในระยะแรกอาจจะมีสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งเป็นแกนนำในการจัดตั้ง COET ในระยะแรกเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและร่วมกันชักจูงสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ให้เข้ามาเป็นสมาชิก โดยชี้ให้เห็นประโยชน์ด้านต่างๆที่จะได้รับ เช่น ด้านการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ การแลกเปลี่ยนทรัพยากร และด้านการประสานสัมพันธ์และการตลาดในต่างประเทศ

2. การปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรให้มีความเป็นสากล

เพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในระดับนานาชาติ หลักสูตรนานาชาติของประเทศไทย ควรมุ่งในองค์ความรู้ที่ประเทศไทยมีความเข้มแข็ง โดยการพัฒนาตลาดเฉพาะ (niche market) และสร้างเอกลักษณ์ของหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย เช่น ด้านแพทย์แผนโบราณ เกษตรกรรมเขตร้อนชื้น ด้านสมุนไพร ด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันหลักสูตรจะต้องมีความเป็นสากล และมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 6 ด้าน (M.C.S.T.A.R. Model, ธเนศ จิตสุทธิภากร, 2547) ได้แก่ การบริหารจัดการ (management) ที่มีลักษณะเฉพาะตัวเพื่อความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งด้านบุคลากรและการเงิน ด้านหลักสูตร (curriculum) จะต้องเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นนานาชาติ และได้รับการยอมรับจากสถาบันต่างประเทศ หรือองค์ความรู้ของภูมิภาค (regional body knowledge) ด้านความหลากหลาย (diversity) ของนักศึกษา (student) และผู้สอน ผู้สอนที่มีคุณภาพควรมาจากหลากหลายประเทศ และกิจกรรมนานาชาติ (activity) หลักสูตรจะต้องสอดแทรกกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์ทั้งทางวิชาการและวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมทั้งการแลกเปลี่ยนนักศึกษา คณาจารย์ และการสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ด้านทรัพยากร (resource) จะต้องมีทรัพยากรที่เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ได้แก่ ห้องสมุด ระบบอินเทอร์เน็ต อาคารและสถานที่

องค์ประกอบที่สำคัญเหล่านี้จะส่งเสริมให้สภาพแวดล้อมมีความเป็นนานาชาติ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม อันจะเป็นการดึงดูดให้นักศึกษาและคณาจารย์ต่างชาติสนใจเข้ามาในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาไทยควรมีการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศมากขึ้น ปัจจุบันมีเพียงไม่กี่สถาบันในประเทศไทย เช่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่เปิดหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัย Nottingham ในประเทศอังกฤษ โดยนักศึกษาไทยเรียนในประเทศไทย 2 ปีและไปเรียนต่อ 2 ปีสุดท้ายที่อังกฤษ (twinning program) และได้รับปริญญาจากทั้ง 2 สถาบัน ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความเป็นนานาชาติให้กับหลักสูตรไทย นอกจากนี้เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้นักศึกษาไทย ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาควรมีความพยายามที่จะดึงนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในลักษณะเช่นนี้ในประเทศไทย เช่น ในสาขาบริหารธุรกิจนานาชาติ เพื่อให้นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะจากโลกตะวันตกเข้าใจวัฒนธรรมคนเอเชีย และได้พัฒนาเครือข่ายทางธุรกิจได้ในอนาคต

ประเทศมาเลเซียประสบความสำเร็จมากในการจัดหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยในโลกตะวันตก โดยโครงการ Twinning Program ได้รับความนิยมมากตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 ในช่วงวิกฤตทางเศรษฐกิจในเอเชีย (Ali, 2005) ในปี ค.ศ. 2006 มีมหาวิทยาลัยในมาเลเซียถึง 38 สถาบัน ซึ่ง

จัดหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยในออสเตรเลีย และอังกฤษ มีนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนและตะวันออกไกล

อีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้หลักสูตรนานาชาติของไทยจะประสบความสำเร็จ ได้แก่ การสร้างหลักสูตรที่มีความเกี่ยวข้อง (relevance) กับชีวิตของนักศึกษา โดยให้นักศึกษาเรียนวิชาหรือทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักศึกษา และมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน นักศึกษาจะได้นำความรู้ที่ได้มาประกอบวิชาชีพในอนาคตได้ ไม่ว่าจะในประเทศของตนหรือต่างประเทศ การอนุญาตให้นักศึกษาทำงานต่อได้ในประเทศไทยจะเป็นกลยุทธ์ที่ดีในการสร้างแรงจูงใจของนักศึกษาให้เข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยโดยให้ความสะดวกด้านการออกใบอนุญาตการทำงาน (work permit) นอกจากนี้หากมหาวิทยาลัยไทยสามารถให้การแนะแนวด้านการประกอบอาชีพและแหล่งหางานให้นักศึกษาต่างชาติที่จบหลักสูตรแล้วได้ ย่อมเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม (value added) ให้แก่สถาบันอุดมศึกษาไทยในการสร้างข้อจูงใจแก่นักศึกษาต่างชาติ

3. แนวทางในการพัฒนาความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาค และการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน (international road map and competitive advantage)

ยุคปัจจุบันเป็นยุคของธุรกิจการศึกษา (พรทิพย์ กาญจนนียต, 2545: 6) มีการแข่งขันสูงมากทั้งในและนอกประเทศไทย ในการชักชวนนักศึกษาไปศึกษาสถาบันของตน การพัฒนาศักยภาพการแข่งขันจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ องค์ประกอบ รูปแบบ และกลยุทธ์ในการส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาค ผู้วิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาจะต้องประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

3.1 การพัฒนาความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งของรัฐและเอกชนและหน่วยงานของรัฐและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อการผนึกกำลัง (synergy) ในรูปแบบของการรวมกลุ่ม (consortium) เพื่อร่วมกันดำเนินงานด้านงานวิชาการ การแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากรอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพในลักษณะเดียวกับอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จในระดับสูงในภูมิภาคโดยรัฐบาลให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร หากพิจารณามาตรการของรัฐบาลมาเลเซียในการส่งเสริมการศึกษานานาชาติแล้ว จะพบว่ารัฐบาลมาเลเซียได้สนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีคุณภาพทัดเทียมกัน และได้ให้ความสำคัญเท่ากัน (Shafie, 2005) สำนักงานมาตรฐานการศึกษาของมาเลเซียได้มี

การรับรองหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และได้ให้ศูนย์ส่งเสริมการศึกษามาเลเซียของรัฐ ทำการประชาสัมพันธ์หลักสูตรของสถาบันเอกชนด้วย

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมาเลเซียได้ผนึกกำลังในด้านการดำเนินธุรกิจ การศึกษา โดยมีการเปิดเว็บไซต์ร่วมกัน (www.studymalaysia.com) เพื่อร่วมกันประชาสัมพันธ์ หลักสูตรนานาชาติและให้บริการนักศึกษาต่างชาติตั้งแต่การรับสมัคร การให้ทุนการศึกษา และการแนะแนวทางการ

หากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในประเทศไทย สามารถรวมตัวกันได้ในลักษณะ นี้จะทำให้การประชาสัมพันธ์หลักสูตรนานาชาติของไทยประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

3.2 การพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในต่างประเทศ เพื่อพัฒนา งานวิจัยและงานวิชาการให้มีความเป็นสากลมากขึ้น โดยการสร้างพันธมิตรทางวิชาการ (academic alliance) เป็นการร่วมมือทางวิชาการ การวิจัยและการแลกเปลี่ยนอาจารย์ (faculty exchange) การจัดหลักสูตรร่วมกัน (joint program) โดยมีการเรียนในและต่างประเทศ (twinning program) ซึ่งประสบความสำเร็จมากในมาเลเซียและการจัดแหล่งฝึกงาน (internship) ให้ นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย และนักศึกษาไทยในต่างประเทศเพื่อสร้างบัณฑิตที่มีสมรรถภาพ สากล (global competence) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) และเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานในบริษัท ข้ามชาติทั่วโลก (Van de Water, 2005)

3.3 การพัฒนาศักยภาพทางการแข่งขัน (competitive advantage) การแข่งขัน ด้านธุรกิจการศึกษามีมากขึ้นทั่วโลก เนื่องจากแต่ละประเทศพยายามส่งเสริมด้านหลักสูตร นานาชาติ เพราะเป็นแหล่งรายได้ของประเทศ เช่น ในประเทศออสเตรเลียธุรกิจการศึกษากลาย เป็นสินค้าส่งออกอันดับที่ 4 ของประเทศ และนำรายได้จำนวนมากเข้าประเทศ การใช้กลยุทธ์เพื่อ พัฒนาให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันได้ในด้านการศึกษานานาชาติ จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่มีกรอบ และแผนที่ชัดเจน ผู้วิจัยพบว่า กลยุทธ์ที่จะให้ถึงวิสัยทัศน์ในด้านการเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคนั้นจะต้องเป็นกลยุทธ์ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของการเป็น ศูนย์กลางการศึกษานานาชาติ ซึ่งประกอบด้วย

1. กลยุทธ์การสร้างพันธมิตรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและ ต่างประเทศ (international alliance) เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าลักษณะที่วิเศษ (synergy) โดยการรวมกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ต่างภูมิภาคหรือต่างทวีปและมีจุดแข็งในสาขาวิชา เดียวกัน เช่น การจัดตั้ง Group of Eight (AEI, 2004) ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มพันธมิตรของ มหาวิทยาลัยชั้นนำ 8 แห่งใน 3 ทวีป ได้แก่ มหาวิทยาลัยแควมบริดจ์ มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด มหาวิทยาลัยเซาท์แฮมตัน มหาวิทยาลัยเอดินเบอระ จากประเทศสหราชอาณาจักร มหาวิทยาลัย

สแตนฟอร์ด และมหาวิทยาลัยดุ๊ก จากสหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ ประเทศแคนาดา และมหาวิทยาลัยโมนาช ประเทศออสเตรเลีย ทั้ง 8 มหาวิทยาลัยร่วมมือกันศึกษาด้านสตินรีเวช และทำการสอนและวิจัยร่วมกัน

2. กลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างของการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (differentiation) โดยใช้แนวคิดของการตลาดในลักษณะเชิงรุก (preemptive defense) ของ คอตเลอร์ (1994) ในการทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ และการบริการลูกค้า ซึ่งหมายถึง นักศึกษาต่างชาติ โดยเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เช่น การวิจัยด้านอุปสงค์ของการศึกษานานาชาติ การจัดทำฐานข้อมูลลูกค้าและการสื่อสารต่อเนื่องกับลูกค้าเป้าหมาย (custom relation management: CRM) คอตเลอร์ ได้กล่าวว่า เป้าหมายการตลาดแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ การแยกแยะตลาด (market segmentation) เพื่อแสดงลักษณะของลูกค้าที่มีความต้องการสินค้าที่แตกต่าง ในกรณีประเทศไทยตลาดการศึกษานานาชาติเป็นตลาดเฉพาะเจาะจง (niche market) เพราะความเข้มแข็งด้านองค์ความรู้ในไทยมีเฉพาะทางไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย (market target) ซึ่งจากการวิเคราะห์ผู้วิจัยพบว่า ลูกค้าเป้าหมายของประเทศไทยอยู่ในภูมิภาคเอเชียเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในกลุ่มอนุภาคแม่น้ำโขง ตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีนและอินเดีย

ขั้นตอนสุดท้ายคือการกำหนดภาพลักษณ์สินค้าในใจลูกค้า (market positioning) เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของลูกค้า ดังนั้น การที่สถาบันอุดมศึกษาทราบถึงคุณลักษณะของนักศึกษาต่างชาติที่จะเข้ามาศึกษาในประเทศไทย จะทำให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดเป้าหมายการตลาดและครอบครองตลาดได้ดีกว่าสถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศที่มีความเข้าใจถึงลักษณะของนักศึกษาที่น้อยกว่า

นอกจากนี้เพื่อสร้างความแตกต่างให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทย ควรให้ความสำคัญที่การให้บริการแก่นักศึกษาต่างชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการตลาดของคอตเลอร์ (Kotler, 2000) ด้านการบริการที่มุ่งเน้นความสำคัญของลูกค้า ซึ่งในที่นี้หมายถึงนักศึกษาต่างชาติ การสร้างคุณภาพการบริการให้เท่ากับหรือมากกว่าที่นักศึกษาคาดหวัง ซึ่งในประเด็นนี้หน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติแห่งประเทศไทย (SITA) สามารถสนับสนุนกลยุทธ์การตลาดนี้ด้วยการบริการนักศึกษาต่างชาติ ในลักษณะครบวงจรด้วยการเป็นตัวแทนสถาบันอุดมศึกษาของไทย ทั้งในและต่างประเทศ โดยอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาต่างชาติตั้งแต่การแนะนำมหาวิทยาลัย การรับสมัคร การจัดหาที่พัก อำนวยความสะดวกด้านวีซ่า ด้านการจัดหาทุนและแหล่งฝึกงาน ถือว่าเป็นกลยุทธ์ที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นการสร้างความพึงพอใจให้นักศึกษาต่างชาติ ในขณะที่มหาวิทยาลัยสามารถจัดสภาพความเป็นอยู่ เช่น หอพัก ห้องสมุด โรง

อาหาร ศูนย์สันนทาการ การจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น ด้านการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

3. กลยุทธ์ในการบริหารต้นทุนให้มีประสิทธิภาพ (cost effectiveness)

เนื่องจากประเทศไทยมีค่าครองชีพต่ำกว่าประเทศอื่น โดยเฉพาะถ้าเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ทำให้การเรียนในประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่า ทั้งในด้านค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ด้านที่พักและอาหาร สถาบันอุดมศึกษาไทยควรใช้กลยุทธ์ด้านราคา เช่นเดียวกับประเทศมาเลเซีย โดยการเก็บค่าเล่าเรียนนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติในอัตราเดียวกัน นอกจากนี้นักศึกษาต่างชาติ เช่น ในประเทศเยอรมันจะมีบัตรประจำตัวนักศึกษา ซึ่งจะทำให้ได้ส่วนลดเมื่อใช้บริการสถาบันอื่นๆ นอกมหาวิทยาลัย การซื้อตั๋วโดยสารประจำทาง รถไฟ ฯลฯ การเข้าพักในหอพักเยาวชน การซื้อตำราและหนังสือ เป็นต้น

การประชาสัมพันธ์และการทำการตลาดของหน่วยงาน SITA โดยเฉพาะในต่างประเทศ เพื่อลดต้นทุนการดำเนินงาน ควรตั้งสำนักงานในหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศ เช่น กงสุล สถานทูต สำนักงานการท่องเที่ยว สายการบินไทย หรือตัวแทนการค้าอื่นๆ ในประเทศเป้าหมาย เช่นเดียวกับหน่วยส่งเสริมการศึกษานานาชาติสิงคโปร์ ซึ่งอาศัยสาขา องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสิงคโปร์ในต่างประเทศ หรือหน่วยงาน Australian International Education (AIE) ซึ่งตั้งอยู่ในสถานทูตออสเตรเลียทั่วโลก เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตรนานาชาติของออสเตรเลีย

การรวมตัวของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ (COET) ก็สามารถลดต้นทุนด้านการดำเนินงานได้ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากร หรือใช้ร่วมกันได้ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ การใช้ห้องทดลองร่วมกัน การใช้เครือข่ายสารสนเทศ หรือห้องสมุดร่วมกัน นอกจากนี้การทำงานวิจัยร่วมกับภาคเอกชนและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถลดค่าใช้จ่ายได้ อาทิเช่น ในประเทศสิงคโปร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (NUS) ได้มีโครงการร่วมกับภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ การโทรคมนาคมแห่งชาติของประเทศสิงคโปร์ (Infocomm Development Authority) โดยได้รับทุนการวิจัยและทุนการศึกษาให้นักศึกษาไปศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยชั้นนำด้านวิศวกรรมโทรคมนาคมของสหรัฐอเมริกา ได้แก่ มหาวิทยาลัย Carnegie Mellon เพื่อผลิตวิศวกรที่มีคุณภาพให้การโทรคมนาคมแห่งชาติของสิงคโปร์

ข้อเสนอแนะ

จากการอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง "การพัฒนา รูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การที่จะพัฒนาความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภูมิภาคนี้ ให้ประสบความสำเร็จจะต้องอาศัยนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดทิศทางและแนวทางพัฒนาในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งจะต้องอาศัยการสนับสนุนของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ และความร่วมมือจากผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน และหน่วยงานของกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุเป้าหมาย รัฐบาลควรตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการศึกษานานาชาติโดยผ่าน SITA นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาควรเสียค่าสมาชิกใน COET เพื่อให้กิจกรรมของ COET ดำเนินไปด้วยความราบรื่นและภาคอุตสาหกรรม ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อส่งเสริมงานด้านวิชาการและวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา

2. การจัดตั้งหน่วยงาน SITA ควรเป็นหน่วยงานอิสระจากระบบราชการ และบริหารแบบกระจายอำนาจ โดยไม่มุ่งหวังผลกำไร (non-profit agency) แต่สามารถสร้างรายได้เลี้ยงตัวเองได้แบบยั่งยืน เช่น ให้มีการเก็บค่าธรรมเนียมจากสถาบันอุดมศึกษาเมื่อสามารถจัดหานักศึกษาต่างชาติได้ นอกจากนี้ควรอาจจะจัดการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรสถาบันอุดมศึกษาในด้านกลยุทธ์การส่งเสริมการศึกษานานาชาติ การยกระดับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาต่างชาติ ได้แก่ ด้านสวัสดิการ กฎหมายคุ้มครองและการฝึกอบรมด้านความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural training) และอบรมด้านภาษาอังกฤษและภาษาไทย เป็นต้น เช่นเดียวกับหน่วยงาน IDP ของออสเตรเลียซึ่งหารายได้เลี้ยงตัวเองได้จากการเปิดหลักสูตรอบรมด้านการสอบข้อทดสอบภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษ และหลักสูตรอบรมระยะสั้นในสาขาต่างๆ ของ IDP ในต่างประเทศ

3. นโยบายความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในภูมิภาคควรให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยการทำงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นเรื่องของความจำเป็นที่จะต้องรวมตัวกันอย่างมีเอกภาพและผนึกกำลังในด้านการส่งเสริมการศึกษานานาชาติ เพราะจะทำให้เกิดผลดีแก่ประเทศไทยในด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนาบัณฑิตไทยเองให้มีความเป็นสากล การสร้างรายได้ให้แก่ประเทศชาติ และการสร้างบรรยากาศความเป็นสากลในสถาบันอุดมศึกษาที่จะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

4. เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันระดับนานาชาติ ควรให้ภาคเอกชนและภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทยมีบทบาทและส่วนร่วมในการจัดการศึกษานานาชาติ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ของนักศึกษาต่างชาติในการบูรณาการ ทฤษฎี และภาคปฏิบัติ (internship) เข้าด้วยกันในสังคมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งทำให้นักศึกษาต่างชาติเห็นคุณค่าเพิ่ม (value added) ในการเข้ามาศึกษาในประเทศไทย ในขณะเดียวกัน นักศึกษาไทยควรจะได้มีโอกาสไปหาประสบการณ์ในต่างประเทศ โดยการเข้าโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา (student exchange program) หรือการฝึกงานใน

ต่างประเทศ เพราะประสบการณ์ในต่างแดนทำให้นักศึกษามีโอกาสได้เปิดโลกทัศน์และเรียนรู้การทำงานร่วมกับคนชาติอื่น อันจะส่งผลให้บัณฑิตได้งานที่ดีเพื่อความสามารถในการแข่งขัน และได้ผลตอบแทนที่สูงขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาด้านแนวโน้มของโลก (global trend) ของการเดินทางของนักศึกษาที่ไปศึกษาในต่างประเทศ (international student mobility) และคณาจารย์ที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศ (international faculty mobility) เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก
2. ในช่วงที่ประเทศต่างๆ เตรียมการเปิดการค้าเสรี (Free Trade) ควรมีการวิจัยแนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะเปิดสาขาในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในทวีปเอเชียว่าจะมีรูปแบบและกลยุทธ์การเจาะตลาดอย่างไร และมีผลกระทบต่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศนั้นๆ มากน้อยเพียงใด
3. ควรมีการวิเคราะห์รูปแบบในการเปิดหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ โดยอาจจะศึกษารูปแบบที่มหาวิทยาลัยชั้นนำจากประเทศตะวันตกดำเนินการเปิดสาขาในประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมที่สุด
4. ควรมีการวิจัยระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการที่ประเทศไทยจะผนึกกำลังกับประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซียด้านการศึกษานานาชาติ เพื่อให้ภูมิภาคนี้เป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติในอาเซียน (ASEAN destination for international education) โดยการประสานงานของรัฐบาลทั้ง 3 ประเทศ เพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในเวทีโลก